
Ion Talpa

Notă informativă

Generalizarea practicii judiciare cu privire la examinarea infracțiunilor săvârșite asupra copiilor cu utilizarea tehnologiilor informaționale

Conform planului de activitate al Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți pentru anul 2020, ținând cont de importanța și actualitatea problemei legate de examinarea infracțiunilor săvârșite asupra copiilor cu utilizarea tehnologiilor informaționale, s-a efectuat prezenta notă informativă.

Prezenta notă informativă a Direcției sistematizare, generalizare a practicii judiciare și relații cu publicul, cuprinde generalizarea practicii judiciare și analiza datelor statistice a cauzelor penale în ordine de apel, pentru perioada anului 2019.

În legătură cu acest fapt, în primul rând a fost studiată legislația națională care reglementează problema menționată, și anume:

- Codul Penal al R.M.,
- Codul de procedură penală,
- Declarația Consiliului Uniunii Europene din 29.05.2000, privind lupta contra pornografiei pe internet,
- Lege cu privire la protecția copiilor împotriva impactului negativ al informației, nr. 30 din 07.03.2013,
- Hotărîrea Guvernului nr. 212 din 05.04.2017 pentru aprobarea Planului de acțiuni privind promovarea siguranței pe Internet a copiilor și adolescenților pentru anii 2017-2020,
- Hotărîrea nr. 153 din 15.07.2011 pentru aprobarea Strategiei securității naționale a Republicii Moldova.

I. Infracțiunile informatice ca obiect de cercetare științifică în Republica Moldova și alte state

Calculatoarele au pătruns în viața oamenilor din toate țările, devenind instrumente indispensabile pentru realizarea anumitor activități. Acestea au avut un impact global asupra experienței de zi cu zi, asupra modului de desfășurare a afacerilor, de comunicare interpersonală și de gestiune a informației.

Tot mai multe state stabilesc ca obiectiv strategic prioritar crearea unei societăți informaționale, pe calea implementării largi a tehnologiilor telecomunicaționale. O astfel de abordare este pe deplin justificată, întrucât computerele, mijloacele mobile de comunicare, produsele program (*software*) pentru acestea, precum și sistemele de telecomunicație au pătruns în toate domeniile de activitate umană, în toate sferile sociale.

Internetul, în forma în care îl cunoaștem la etapa actuală, a trecut printr-un proces complex de evoluție, devenind, în prezent, un instrument indispensabil omului în viața cotidiană și oferind un mediu ce permite desfășurarea diferitor acțiuni, chiar și a celor nepermise de lege. Treptat, lumea virtuală a internetului a evoluat și din perspectiva oportunităților pe care le oferă oamenilor, fiind, fără îndoială, un izvor nesecat de resurse informaționale valoroase, dar și un spațiu imens pentru victime și infractori. Astfel, răspândirea internetului a facilitat migrarea infracțiunilor tradiționale în spațiul virtual, ceea ce a condus la apariția infracțiunilor informatice.

Progresul semnificativ în dezvoltarea IT și a mijloacelor care formează spațiul cibernetic a adus nu doar beneficii, el a avut și un șir întreg de consecințe negative, în special legate de posibilitatea utilizării acestor tehnologii și mijloace în scopuri incompatibile cu sarcinile de asigurare a securității personale, naționale și internaționale.

Dezvoltarea IT și continua globalizare a rețelelor informatice au condus la un progres incontestabil al societății și la asigurarea transparenței în viața publică, dar au determinat și apariția unei noi forme de criminalitate - *criminalitatea informatică*.

Criminalitatea informatică constituie un pericol sporit atât pentru subiecții individuali, cât și pentru statele lumii, precum și pentru întreaga comunitate internațională, având un caracter transfrontalier. Lupta cu această categorie de infracțiuni trebuie să devină una dintre prioritățile comunității internaționale, impunându-se elaborarea unor reglementări similare pentru combaterea lor.

Astfel, lipsa unui cadru normativ juridic internațional uniformizat, a diferitor strategii globale, insuficiența instrumentelor internaționale de cooperare, reglementările confuze la nivel național, complexitatea procedurii de cercetare a

infracțiunilor informatice și necesitatea unei pregătiri adecvate a organelor de urmărire penală și a specialiștilor în domeniu, resursele financiare limitate în vederea cercetării acestor tipuri de infracțiuni, disperarea victimelor și ezitarea lor de a apela la organele de drept, precum și vulnerabilitatea internetului ca platformă complexă, creează impedimente serioase în activitatea de urmărire penală și în atragerea infractorilor informatici la răspundere penală.

În prezent, organele de urmărire penală se confruntă cu o adevărată provocare în asigurarea unui spațiu sigur într-o eră digitală, pentru că infractorii opun rezistență și sunt mereu în pas cu ultimele tehnologii. Performanțele calculatoarelor, ale telefoanelor mobile și internetului, ale tabletelor și altor gadget-uri sunt însușite foarte rapid de către infractori, pentru a le folosi drept instrumente în realizarea unor scopuri infracționale.

O atenție aparte, în această notă, se acordă aplicării măsurilor speciale de investigații în cazul acestor infracțiuni, întrucât, dată fiind lipsa unor recomandări de cercetare a infracțiunilor informatice, a apărut necesitatea de a generaliza și a interpreta din punct de vedere teoretic și practic rezultatele acestor noi experiențe.

Inițial, orice infracțiune comisă prin intermediul sistemelor informatice era calificată drept infracțiune informatică, astăzi însă se face o diferențiere între infracțiunile în care sistemul informatic este folosit ca mijloc de comitere a lor și cele în care obiectul atentării sunt datele informatice.

Întrucât anume în SUA au avut loc primele progrese tehnologice în dezvoltarea tehnicii de calcul, este firesc că această țară a fost prima care s-a confruntat cu noul fenomen negativ. Organele de drept luptau cu el prin metodele clasice, calificând acțiunile drept furt, delapidare a averii străine sau ca alte componente de infracțiuni. Însă timpul a demonstrat ineficiența metodelor tradiționale și necesitatea elaborării unor procedee noi și adecvate fenomenului în cauză.

Obiectivul fundamental al politicii de stat a RM, fixat în Concepția securității naționale a RM, este securitatea națională în calitate de condiție esențială a existenței poporului RM și a realizării obligațiilor pozitive ale statului. Pericolele din domeniul IT fac parte din spectrul amenințărilor la adresa securității naționale, iar combaterea lor este una dintre acțiunile de bază în asigurarea securității informatice.

Pornind de la creșterea rolului pe care îl au IT în domeniul securității statului și potrivit *Strategiei securității naționale a RM*, instituțiile abilitate urmează să întreprindă acțiuni pentru asigurarea securității și administrării eficiente a sistemelor informatice naționale - atât la nivel juridic, cât și la nivel funcțional - prin reducerea principalilor factori de risc, precum sunt: atacurile din rețea (cyber-crimes), virușii informatici, vulnerabilitatea softurilor, neglijența sau rea-voința utilizatorilor, conectarea neautorizată a terțelor persoane etc.

Totodată, instituțiile abilitate urmează să elaboreze soluții tehnice speciale privind sporirea fiabilității rețelelor în cazuri critice, precum și să creeze arhive și stocuri de documente electronice în vederea depozitării securizate a bazei de date de importanță națională, în conformitate cu regimul de stocare, păstrare și de evidență, stabilit de legislație, referitor la documentul electronic și la semnătura digitală, la registre și la protecția datelor cu caracter personal.

Influența digitalului asupra criminalității determină modificarea formelor delincvențiale tradiționale și apariția unor configurații infracționale noi, din moment ce mediul infracțional este receptiv la tot ce presupune minimizarea eforturilor și a riscurilor la obținerea foloaselor ca urmare a activității infracționale. Prin urmare, pe lângă infracțiunile deja arhicunoscute, cum ar fi furtul de informații și spionajul, escrocheriile și fraudele, jocurile de hazard, prostituția, traficul de arme, droguri și organe, hărțuirile, amenințările, pedofilia, pedofilia organizată, criminalitatea organizată, spălarea banilor, terorismul, prozelitismul sectelor, se mai adaugă și cele noi, ca cyberpedofilia, cyberterorismul, hackingul, difuzarea virusurilor informatice, escrocheriile informatice prin intermediul e-mailului, skimmingul, fraudele informatice, e-mail spammingul (procesul de expediere a mesajelor electronice nesolicitate), violarea confidențialității de către organizații, net-strike-ul, gamblingul online, difuzarea informațiilor ilegale (violență, rasism, explozive, droguri, secte satanice, pedofilie etc.)

În contextul schimbărilor intervenite în ultimele decenii atât în domeniul social și politic, cât și în cel tehnologic, informația a devenit elementul esențial și versatil pentru protecția și securitatea societății, în sensul că procesul de globalizare se dezvoltă ca un fenomen necesar și ireversibil, fiind și sursa tuturor schimbărilor economice și politice ale lumii moderne, ceea ce generează noi riscuri și amenințări. IT a afectat și va afecta major conceptele care stau la baza informațiilor, atât pe cele referitoare la arhitectura acestora, cât și pe cele ce țin de metodele și procedeele de protecție, de factorul uman care operează cu diferite sisteme, precum și de impactul unei asemenea tehnologii asupra evoluției societății.

Această evoluție a dat naștere la schimbări economice și sociale fără precedent, dar și în același timp folosește și scopuri mai puțin legitime: apariția unor noi infracțiuni sau săvârșirea infracțiunilor tradiționale prin intermediul noilor tehnologii și utilizatorii acestora formând un nou tip de comunicare, numită *ciberspațiu*.

II. Măsurile de securitate implementate la nivel de utilizator

Copiii sunt din ce în ce mai expuși la pericolele spațiului digital, printr-o gamă tot mai mare de dispozitive și la o vârstă mai mică. Prin urmare, este necesară dezvoltarea conținutului și serviciilor speciale dedicate acestora.

Astfel, în scopul garantării siguranței online pentru copii și asigurării utilizării mai eficiente a Internetului de către aceștia, a fost elaborat și aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.212 din 05.04.2017, Planul de acțiuni privind promovarea siguranței pe Internet a copiilor și adolescenților pentru anii 2017-2020.

Reieșind din problemele identificate, acțiunile din Plan sunt grupate pe următoarele obiective generale / domenii de intervenție:

- ✓ Reducerea conținutului ilegal din Internet și abordarea comportamentului cu impact negativ în mediul online;
- ✓ Promovarea unui mediu digital mai sigur pentru copii și adolescenți prin colaborarea tuturor părților implicate;
- ✓ Sensibilizarea și informarea părților aflate în contact direct cu copii despre riscurile mediului online și recomandări privind navigarea în siguranță pe Internet.
- ✓ Elaborarea statisticilor și promovarea cercetărilor privind siguranța online a copiilor și adolescenților.

Conform Planului de Acțiuni privind promovarea siguranței pe Internet a copiilor și adolescenților pentru anii 2017-2020, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 212 din 05.04.2017, principala realizare pentru anul 2019, reieșind din obiectivele specifice ale Planului a fost crearea portalului www.siguronline.md, care are menirea să informeze și să promoveze utilizarea sigură a Internetului de către copii, cu sprijinul și implicarea specialiștilor, părinților, profesorilor, dar și oferă posibilitatea de a raporta despre un eventual abuz. Portalul este unul informativ și interactiv și conține sfaturi utile despre cum se pot proteja copiii de conținuturi și /sau acțiuni cu caracter abuziv în mediul virtual. De asemenea, portalul își propune dezvoltarea atitudinii responsabile la copii.

Pentru promovarea acestuia, au fost create spoturi publicitare fiind difuzate la TV, dar și plasate pe diverse pagini web (YouTube, Facebook, etc.). Totodată, pe numeroase pagini web oficiale ale autorităților și instituțiilor publice au fost create compartimente specializate în cadrul cărora au fost plasate informații referitoare la acest portal. În aceeași ordine de idei, este necesar a fi menționat și despre activitățile de informare a copiilor/tinerilor, părinților/îngrijitorilor și profesorilor cu privire la existența și posibilitățile acestui portal, ce au avut loc în cadrul atelierelor de lucru cu tematici specializate, disciplinei Educația tehnologică, evenimentelor organizate cu prilejul Zilei Siguranței pe Internet și Lunii securității cibernetice, etc.

Pe parcursul anului 2019, în toată țara 399 de copii au primit consultații și suport pe platforma respectivă. Totodată, 2780 de copii au fost implicați activ în activități despre siguranța online desfășurate de către AO "La Strada". Pe pagina-web oficială a Institutului de Dezvoltare a Societății Informaționale (www.idsi.md), a fost amplasat, în meniul principal, un compartiment nou – „Siguranța pe Internet”, ce

conține informații și link-uri relevante, în mod special privind siguranța copiilor în mediul on-line.

De asemenea, platforma <https://siguroonline.md/> a fost promovată prin intermediul Reperelor metodologice privind organizarea procesului educațional la disciplina școlară informatică, elaborate anual de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, care sunt disponibile online și pot fi descărcate de pe adresa <https://mecc.gov.md/ro/content/invatamint-general>.

A fost marcată Ziua Europeană a Siguranței copiilor în Internet pe 05 februarie 2019, prin desfășurarea diverselor teme de informare pentru părinți, elevi și profesori în cadrul cărora au fost informați despre riscurile online, comportamentele riscante, dar și despre modalitățile de protecție pe Internet; au fost sensibilizați în raport cu riscurile asociate postării de date cu caracter personal online, comunicării cu personaje „virtuale”, despre hărțuirea pe Internet și alte comportamente periculoase specifice intereselor de navigare la diferite vârste ale copiilor etc.

În cadrul activităților de informare și sensibilizare ale elevilor și părinților, desfășurate de către instituțiile de învățământ general pe durata lunarului Securității cibernetice (octombrie 2019) instituțiile de învățământ au desfășurat activități de informare pentru elevi și părinți în vederea atenționării copiilor despre riscurile utilizării internetului prin postarea de fotografii, a datelor personale, adresei de domiciliu, amenințarea sau hărțuirea copiilor de către persoane necunoscute, etc.

Anual, în cadrul Lunarului securității cibernetice, sunt desfășurate peste 5000 de activități la care participă peste 80% din elevi, circa 80000 de părinți și circa 85% din cadre didactice. În cadrul Lunii securității cibernetice, Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică și-a adus aportul prin organizarea și desfășurarea atelierelor de lucru și lecțiilor informative în domeniul securității cibernetice. Un accent important este pus pe implicarea și atragerea copiilor și adolescenților în acțiuni de prevenire și informare despre riscurile posibile în mediul online, inclusiv încurajarea acestora de a prelua practici corecte și sigure în acest sens. În acest context, peste 60 de elevi, cu vârsta cuprinsă între 7 și, respectiv, 13 ani, au învățat cum să fie responsabili în mediul online, cum să folosească internetul rațional și în scopuri educative, ce măsuri trebuie să întreprindă atunci când se confruntă cu cyberbullying (situații când primesc mesaje răuvoitoare de la persoanele necunoscute), agresiunea și hărțuirea online, precum și un șir de reguli de bază referitoare la furnizarea datelor personale pe Internet. Nu în ultimul rând, aceștia au fost atenționați să manifeste precauție și vigilență în astfel de circumstanțe și să raporteze de urgență părinților sau adulților situațiile de criză cu care se confruntă.

În vederea informării publicului larg privind riscurile mediului online și măsurile de prevenție, Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică a pus la dispoziție pe pagina <https://stisc-cert.gov.md/index.php/child-online-protection/> un conținut amplu despre măsurile de securitate la nivel de utilizator, care pot fi

implementate individual de către utilizatorii de Internet. În acest sens, au fost publicate 2 Ghiduri: “Instrucțiuni pentru copii” și “Instrucțiuni pentru părinți”.

Aceste instrucțiuni oferă copiilor, adolescenților și părinților recomandări cu privire la potențialele activități online dăunătoare, cum ar fi hărțuirea și intimidarea, furtul de identitate și alte abuzuri. Pe de altă parte, instrucțiunile pentru părinți oferă recomandări privitor la transformarea experienței online a copilului în una pozitivă și sigură. Totodată, pe pagina web sus-menționată sunt publicate o serie de sfaturi, dar și răspunsuri la mai multe întrebări, care de regulă, sunt tangențiale și actuale pentru subiectul abordat.

Potrivit datelor statistice pentru anul 2019 din cei 97 de furnizori de servicii de acces la Internet, o mare parte au pus la dispoziția utilizatorilor finali instrumentele disponibile, în vederea filtrării conținutului din Internet cu impact negativ asupra copiilor, în scopul protecției acestora.

Pe parcursul anului 2019, SA ”Moldtelecom” a înregistrat 21 de solicitări de la utilizatorii finali privind conectarea la serviciul Safe WEB. În perioada de raport nu au fost înregistrate petiții privind raportarea cazurilor de content inadecvat minorilor.

Pe parcursul anului 2019, ÎM ”Moldcell” SA a înregistrat:

- 2266 de solicitări de la utilizatorii finali privind serviciul M-Security;
- 42 de solicitări pentru filtrarea conținutului din Internet cu impact negativ asupra copiilor (Kaspersky Safe Kids).

Pînă la momentul actual, ”StarNet Soluții” SRL a eliberat 1301 licențe pentru utilizarea antivirusului ”Bitdefender” și 250 clienți sunt conectați la opțiunea ”Control parental”. Totodată, în opinia unor furnizori cea mai simplă și efectivă metodă de a bloca un anumit conținut fără a afecta calitatea serviciilor oferite de un furnizor de servicii de acces la Internet este blocarea conținutului direct pe dispozitivul utilizatorului prin instalarea unui software dedicat sau configurarea corespunzătoare a sistemului de operare.

Conform art. 3 din Legea cu privire la protecția copiilor împotriva impactului negativ al informației nr. 30 din 07.03.2013:

(1) Se consideră informație cu impact negativ asupra copiilor informația accesibilă public:

- a) despre violență, care încurajează agresivitatea și disprețul față de viață;*
- b) care încuviințează deteriorarea sau nimicirea bunurilor;*
- c) care aduce în prim plan cadavrul sau corpul unei persoane în agonie fie un corp mutilat ca urmare a unui tratament crud, cu excepția cazurilor în care o asemenea prezentare este necesară pentru identificarea persoanei;*
- d) cu caracter pornografic;*

- e) care invită copiii să participe la jocuri de noroc sau la alte jocuri care lasă impresia de câștig ușor;
- f) care apreciază pozitiv dependența față de substanțele stupefiante, toxice, psihotrope, tutun, alcool, precum și față de alte substanțe care sînt sau pot fi utilizate drept stupefiante, și care încurajează consumul, producerea, răspîndirea sau procurarea acestora;
- g) care incită la provocarea de leziuni corporale sau la suicid, care descriu mijloacele sau circumstanțele de suicid;
- h) care apreciază pozitiv o infracțiune sau care idealizează infractorii;
- i) care încurajează comportamente ce jignesc demnitatea umană;
- j) care relatează batjocorirea sau înjosirea unui om ori a unui grup de oameni în legătură cu originea etnică, apartenența națională, rasială, sexuală, în legătură cu boala, starea socială, limba vorbită, religia practică, convingerile sau opiniile împărtășite;
- k) care prezintă fenomene paranormale înscenate astfel încît să producă impresia realității;
- l) care încurajează violența și exploatarea sexuală, abuzurile sexuale comise asupra copiilor, relațiile sexuale dintre copii;
- m) care folosește limbajul licențios și gesturile indecente;
- n) care conține sfaturi privind producerea, procurarea sau utilizarea explozivelor, a substanțelor stupefiante ori psihotrope, a altor obiecte periculoase pentru viață și sănătate;
- o) care încurajează proastele deprinderi alimentare, de igienă și inactivitatea fizică;
- p) care demonstrează o ședință de hipnoză în masă, al cărei subiect este auditoriul mijlocului de informare în masă.

(2) Difuzarea informației cu impact negativ asupra copiilor este interzisă sau limitată în condițiile prezentei legi.

(3) Se interzice difuzarea informațiilor specificate la alin.(1) lit.j), precum și a informațiilor cu caracter pornografic care încurajează violența și exploatarea sexuală a copiilor sau care au drept scop demonstrarea violenței.

[Art.3 a fost modificat prin Legea nr.164 din 20.07.2017, în vigoare 04.08.2017]

Ministerul Afacerilor Interne a publicat în raportul privind gradul de realizare în anul 2019 a acțiunilor din Planul de Acțiuni privind promovarea siguranței pe Internet a copiilor și adolescenților pentru anii 2017-2020, pe parcursul anului 2019 în Republica Moldova au fost pornite 32 cauze penale, și anume:

- 1) art. 173 CP – hărțuirea sexuală: 1 dosar;
- 2) art. 175 CP – acțiuni perverse: 3 dosare;
- 3) art. 177 CP – încălcarea inviolabilității vieții personale: 1 dosar;
- 4) art. 178 CP – violarea dreptului la secretul corespondenței: 1 dosar;

- 5) art. 206 CP – traficul de copii: 1 dosar;
- 6) art. 208¹ CP – pornografia infantilă: 24 cauze.

Societatea informațională în care cresc copiii și tinerii de azi, oferă într-o clipă o lume digitală doar printr-un clic de mouse. Un nivel fără precedent de servicii și informații sunt accesibile prin intermediul unui calculator sau al unui dispozitiv mobil cu acces la internet. Barierele asociate cu costul acestor dispozitive și accesul la Internet se diminuează rapid. Toate aceste evoluții tehnice oferă copiilor și tinerilor oportunități de neegalat pentru a explora noi frontiere și pentru a întâlni oameni din locuri îndepărtate. Copiii și tinerii devin cu adevărat cetățeni digitali într-o lume online care nu are limite sau frontiere. Activitățile dăunătoare pot include agresiunea (bullying) și hărțuirea, furtul de identitate și abuzul online. Dezvoltarea copiilor și tinerilor prin educație și sensibilizare este, prin urmare, de o importanță supremă.

III. Date statistice privind activitatea Curții de Apel Bălți pentru perioada anului 2019

Pornografia infantilă reprezintă o problemă majoră a spațiului virtual actual, ce s-a extins, cu ajutorul internetului, la nivel global. Fenomenul are implicații economice și sociale adânci, afectând un număr foarte mare de copii minori, care sunt supuși abuzurilor sexuale și exploatării. Pericolul care derivă din prezentarea pe internet a pornografiei infantile, este deosebit de mare, avându-se în vedere faptul că, numărul participanților la traficul din spațiul virtual este imens, acoperind practic întreaga planetă. Creșterea rapidă a activităților de pornografie infantilă în spațiul cibernetic, a condus la adoptarea unor importante reglementări juridice, la nivel internațional și regional, care au fost luate în calcul la completarea legislațiilor naționale.

În perioada nominalizată Curtea de Apel Bălți a examinat 3 cauze în baza art. 208¹ CP, dintre care 1 sentință a fost casată, iar altele 2 au fost menținute fără modificări.

În baza art. 206 CP, traficul de copii a fost examinată 1 cauză, cu casarea sentinței instanței de fond și trimiterea cauzei la rejudecare.

În temeiul art. 177 CP, încălcarea inviolabilității vieții personale a fost examinată 1 cauză cu retragerea apelului.

În temeiul art. 175 CP, acțiuni perverse, a fost examinată 1 cauză cu menținerea sentinței instanței de fond.

Date statistice privind examinarea cauzelor, oferite de versiunea 5.0 PIGD la Registrul General al Dosarelor, în anexă, Tabelul 1

Date statistice privind cauzele înregistrare în perioada respectivă generate de versiunea 5.0 PIGD la la Registrul General al Dosarelor, în anexă, Tabelul 2

Date statistice privind restanța cauzelor în perioada respectivă generate de versiunea 5.0 PIGD la la Registrul General al Dosarelor, în anexă, Tabelul 3

Cu titlu de exemplu, poate fi adusă decizia Curții de Apel Bălți prin care a fost examinat în ședință închisă apelul declarat de către avocatul în interesele inculpatului V.E., fiind recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 208¹ CP, cu aplicarea pedepsei sub formă de închisoare pe un termen de 8 luni cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. În conformitate cu art. 65 CP a fost privat V.E. de dreptul de a exercita activități în domeniul IT pe un termen de 2 ani.

Pentru a se pronunța în sensul celor expuse instanța de fond a reținut că într-o perioadă stabilită de timp V.E. aflându-se la domiciliul său și utilizând sisteme informatice ce erau conectate la rețeaua de internet cu adresa XXYY ce i-a fost acordată ultimului de către compania de telecomunicații SA „XY” intenționat a folosit, deținut și distribuit în rețeaua internet, prin intermediul programelor soft specializate pentru partajarea de fișiere în spațiul internet de tip „torrent” - 835 de fișiere foto-video, care potrivit bazei de date internaționale, administrată de OIPC „Interpol” - JCSE” și GRIDCOP Child Protection System, se atribuie la categoria pornografiei infantile.

Potrivit procesului-verbal de examinare, din xx.xx.xxxx, urmare a examinării informației ce se conține pe dispozitivul de stocare a informației (HDD) de marca „Western Digital”, model „xxyy”, extras din sistemul informatic - bloc de sistem cu inscripția „Multimedia Computer System”, ce aparține și a fost utilizat de cet.V.E. și dispozitivului optic de stocare a informației (DVD-R) de marca „Ellitex”, ridicate prin procesul-verbal de percheziție, din xx.xx.xxxx, efectuată la domiciliul acestuia au fost depistate 2220 fișiere imagini și 651 fișiere video, respectiv pe dispozitivul optic de stocare a informației (DVD-R) de marca „Ellitex” au fost depistate 129 fișiere imagini, care au fost folosite și deținute intenționat de către inculpat până la xx.xx.xxxx, stabilindu-se că toate imaginile sunt înregistrate în baza de date internațională administrată de OIPC „Interpol” - ICSE, ca fiind material din categoria pornografiei infantile și care constituie imagini în formă electronică ale copiilor implicați în activități sexuale explicite, reale sau simulate, ale organelor sexuale ale unui copil, reprezentate în manieră lascivă sau obscenă.

Sentința instanței de fond a fost contestată de către avocatul inculpatului care a solicitat casarea sentinței cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatului V. E.

să-i fie stabilită o pedeapsă cu închisoare pe un termen de 8 luni, cu suspendarea condiționată a executării pedepsei conform art.90 alin.(1) CP RM.

Procurorul participant a solicitat respingerea apelului declarat de avocat cu menținerea sentinței instanței de fond fără modificări.

În cadrul examinării cauzei în instanța de apel, fiind verificate argumentele invocate în cererea de apel prin prisma probelor administrate, colegiul penal a ajuns la concluzia că apelul declarat de către avocat urmează a fi admis cu casarea parțială a sentinței în latura pedepsei.

Colegiul penal a constatat că instanța de fond la stabilirea pedepsei inculpatului pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art.208/1 CP RM nu a ținut cont în deplină măsură de principiile generale de aplicare a pedepsei consfințite în art.61 al.(2) CP RM, precum și de criteriile generale de individualizare a pedepsei potrivit prevederilor art.75 CP, de scopul pedepsei penale, de corectarea și reeducarea inculpatului, precum și nu a ținut cont de circumstanțele reale și personale în privința inculpatului, stabilind pedeapsa închisorii cu executare reală, care este nejustificat de aspră față de inculpat, care este la prima abatere penală.

Astfel, instanța de fond, la stabilirea categoriei și termenului pedepsei inculpatului, în conformitate cu art.75 Cod Penal, a motivat că a ținut cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, care conform legii penale fac parte din categoria infracțiunii mai puțin grave, săvârșită prin forma vinovăției – intenția, la fel de personalitatea inculpatului care la locul de trai s-a caracterizat pozitiv, recunoașterea vinovăției, lipsa condamnărilor penale anterioare, are la întreținere fiica minoră, mama și bunica, este angajat în câmpul muncii.

Instanța de fond la stabilirea pedepsei cu privațiunea de libertate a concluzionat că reeducarea și corectarea inculpatului va fi posibilă doar în condițiile izolării lui de societate, prin aplicarea unei pedepse privative de libertate sub formă de închisoare, în limitele minime ale sancțiunii art. 208¹ CP, conducându-se totodată de prevederile art. 364¹ alin. 8 CP, instanța considerând că anume această categorie de pedeapsă va obține scopul scontat – corectarea inculpatului.

În cadrul examinării cauzei, Colegiul penal al Curții de Apel Bălți a menționat faptul că este prerogativa instanței de judecată de a aprecia dacă scopul pedepsei poate fi atins fără executarea efectivă a pedepsei închisorii. În formarea acestei convingeri, instanța de judecată urma să țină cont de totalitatea condițiilor expres prevăzute de lege. Deși legea nu îngrădește libertatea instanței de judecată de a-și forma convingerea cu privire la posibilitatea făptuitorului de a se îndrepta fără executarea efectivă a pedepsei, ea obligă instanța să-și motiveze hotărârea de suspendare condiționată a executării pedepsei, indicând precis acele motive pe care s-a întemeiat această concluzie.

În cazul dat, pe linia de argumente expuse, luând în considerație că inculpatul V. E. a recunoscut vinovăția sa și se căiește de cele comise, la locul de trai se

caracterizează pozitiv și nu a fost judecat anterior, fiind la prima abatere penală, are la întreținere un copil minor, Colegiul penal a ajuns la concluzia că în circumstanțele stabilite în cazul dat există circumstanțe importante care permit condamnarea inculpatului cu suspendarea pedepsei închisorii prevăzută de art.90 CP RM și că scopul corectării și reeducării inculpatului se va atinge și fără izolarea inculpatului de societate, fiind posibil de a dispune suspendarea condiționată a executării pedepsei închisorii conform art.90 CP RM, dând posibilitate reală inculpatului să-și dovedească corectarea prin comportament exemplar și muncă cinstită, nesăvârșind o nouă infracțiune. Careva interdicții de aplicare a prevederilor art.90 CP RM față de inculpat nu s-au constatat.

Totodată, invocarea de către instanța de fond a restricției prevăzute de art.90/1 Cod Penal al RM nu a condiționat imposibilitatea aplicării anume a prevederilor art. 90 CP RM privind condamnarea cu suspendarea condiționată a pedepsei închisorii față de inculpat.

În viziunea instanței de apel, pedeapsa stabilită anume cu aplicarea art. 90 CP RM va fi echitabilă faptei infracționale comise, corespunde normelor legale și va atinge scopul de corectare și reeducare a inculpatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni.

Colegiul penal a considerat că în aspectele de fapt a prezentei cauze penale și reieșind din personalitatea inculpatului suspendarea executării pedepsei penale pe un termen de probațiune prevăzut de legea penală, va avea un caracter efectiv pentru corectarea lui și prevenirea săvârșirii de noi crime, comparativ cu cel de executare reală a pedepsei penale, stabilit de instanța de fond.

În aspectul celor menționate mai sus, Colegiul penal a ajuns la concluzia că apelul declarat pe caz urmează a fi admis, sentința urmează a fi casată parțial în latura pedepsei, cu pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit ordinii prevăzute pentru prima instanță, cu aplicarea art. 90 CP, suspendarea condiționată a executării pedepsei închisorii în privința lui V.E. cu stabilirea perioadei de probațiune de 1 an.

Traficul de copii la fel este un fenomen recunoscut cu care se confruntă țara noastră. Începând cu anul 2001 conducerea țării a început să întreprindă măsuri mai active de combatere a acestui fenomen. Traficul de copii este tratat de conducerea țării într-un cadru mai extins al fenomenului trafic de persoane, de aceea măsurile legislative, organizaționale, administrative etc. sunt axate pe combaterea traficului de ființe umane, inclusiv copii. Spre marele regret, problema continuă a fi actuală pentru Republica Moldova.

În perioada nominalizată Curtea de Apel Bălți a examinat 1 cauză penală în baza art. 206 CP, fiind casată sentința instanței de fond cu trimiterea cauzei la rejudecare:

La caz, Curtea de Apel Bălți a examinat în ședință închisă apelul declarat de procurorul în procuratura PCCOCS și de avocații în interesele inculpatului F.R. fiind recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 206 alin. 3 lit. b,f, CP, art. 208¹ CP cu aplicarea pedepsei conform art. 84 alin.1 CP, s-a stabilit pedeapsa definitivă sub formă de închisoare pe un termen de 15 ani 6 luni, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate privind gestionarea informației pe un termen de 3 ani.

Pentru a se pronunța în sensul celor expuse instanța de fond a reținut că pe parcursul anilor 2009-2011, F.R., acționând de comun acord cu altă persoană cunoscută organului urmăririi penale, aflându-se periodic pe teritoriul mun.Bălți, a întreprins acțiuni în vederea identificării potențialilor victime printre copii, pentru recrutarea acestora și ulterioara exploatare sexuală necomercială și anume profitând de abuz de autoritate, prin înșelăciune, sub pretextul selectării copiilor din mediul social vulnerabil pentru a le acorda ajutor financiar și prin abuz de poziție de vulnerabilitate manifestată prin situația precară din punct de vedere a supraviețuirii sociale, a recrutat pentru exploatare sexuală mai mulți copii.

În aceeași perioadă de timp F.R. împreună cu o altă persoană, acționând în comun acord, aflându-se periodic pe teritoriul mun. Bălți, s-au cunoscut și cu alți minori despre care știau cu certitudine că nu au atins vârsta majoratului și profitând de poziția de vulnerabilitate exprimată prin situația precară din punct de vedere a supraviețuirii sociale care le afectau consimțământul, au recrutat și alți minori în scopul exploatării la comiterea infracțiunilor de trafic de copii și anume l-au instigat pe un minor în comiterea unei asemenea infracțiuni prin selectarea și identificarea persoanelor minore de gen masculin pentru a fi recrutate și exploatare sexual, pentru care minorul era remunerat de către inculpat și de persoana cunoscută inculpatului. Infractorul și împreună cu persoana cunoscută lui, în aceeași perioadă stabilită de timp duceau minorii la pizzerii din mun. Bălți unde îi hrăneau, le cumpărau haine, le dădeau bani pentru cheltuieli curente, atrăgându-i prin trezirea interesului să practice prostituția prin propunerea, încurajarea, convingerea și prin alte acțiuni similare având drept scop provocarea dorinței de a practica prostituția și în special prin promisiunea că va obține beneficii materiale în rezultatul acordării serviciilor sexuale cetățenilor străini de același sex cu victima.

Inculpatul F.R. s-a folosit de aceeași schemă infracțională o perioadă mai îndelungată de timp, astfel că, prin acțiunile sale intenționale F.R. a săvârșit recrutarea, transportarea, transferul, adăpostirea unui copil, în scopul exploatării sexuale necomerciale în prostituție, acțiuni însoțite de abuz sexual, de profitare de situația de vulnerabilitate a copilului, asupra unui copil în vârstă de până la 14 ani, acțiuni săvârșite față de mai mulți copii, adică a săvârșit trafic de copii, infracțiune prevăzută de art.206 alin.(3) lit.b) și f) CP.

Împotriva sentinței instanței de fond a declarat apel procurorul în PCCOCS, pe motivul blândeții pedepsei. În cadrul examinării cauzei în instanța de apel, procurorul participant la ședință a solicitat admiterea apelului declarat, casarea sentinței instanței de fond, dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul F. R. să fie recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art.206 al.3 lit.b,f CP RM, stabilindu-i o pedeapsă definitivă în baza art.84 al.1 CP RM pentru concurs de infracțiuni, sub formă de închisoare pe un termen de 23 ani, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de 5 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis. Referitor la apelurile declarate de apărătorii în interesele inculpatului a solicitat să fie respinse, deoarece din conținutul apelului se solicita trei soluții, astfel într-o parte a apelului se solicita achitarea inculpatului, în alta parte se făcea trimitere ca au fost comise careva încălcări de ordin procedural, iar la finele apelului se critică soluția instanței de fond sub aspectul individualizării incorecte a pedepsei aplicate inculpatului, deci nu este clar care soluție, se solicita achitarea sau stabilirea unei pedepse mai blânde. Referitor la achitarea solicitată, consideră ca în instanța de fond au fost prezentate acte care au demonstrat vinovăția inculpatului.

La fel, sentința a fost contestată și de către avocații inculpatului solicitând casarea totală a sentinței instanței de fond cu pronunțarea unei noi hotărâri privind achitarea inculpatului, pe motivul lipsei elementelor componente de infracțiune. Totodată, în ședința instanței de apel avocatul a solicitat și remiterea cauzei la rejudecare în instanța de fond din motivul neconstituirii completului de judecată potrivit procedurii penale.

Făcînd trimitere la art. 30 alin. 3 CPP care indică că toate cauzele penale asupra infracțiunilor excepțional de grave pentru săvârșirea cărora legea prevede pedeapsă cu detențiune pe viață, se judecă în primă instanță, la decizia motivată a președintelui instanței judecătorești, în complet format din 3 judecători. Prevederea legală nu lasă nici o discreție președintelui instanței, care prin urmare era obligat să formeze completul de judecată printr-o decizie motivată.

În cadrul examinării cauzei în instanța de apel, Colegiul Penal a constatat încălcarea prevederilor legale care reglementează desfășurarea procesului penal, și în temeiul art. 251 alin. 1 CPP atrage nulitatea actului procedural numai în cazul în care s-a comis o încălcare a normelor procesuale penale ce nu poate fi înlăturată decât prin anularea aceluia act.

În situația stabilită, Colegiul penal a ajuns la concluzia că prevederile legale cu privire la compunerea instanței de judecată în instanța de fond în cazul penal dat au fost încălcate, compunerea instanței de judecată fiind o condiție esențială a judecării, neregularitatea ei conducând la casarea hotărârii adoptate, astfel fiind comisă eroare de drept care nu putea fi corectată de instanța de apel și care constituie temei de casare a sentinței atacate, chestiune invocată din oficiu de instanța de apel, astfel impunându-

se admiterea apelurilor, din oficiu, în baza art.409 alin.2, cu casarea sentinței adoptate, cu remiterea cauzei penale la rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată, cu respectarea condițiilor generale ale judecării cauzei în primă instanță cu pronunțarea unei hotărâri noi, legale, întemeiate și motivate.

IV. Concluzii

Consiliul Europei celebrează Ziua "Internetul mai sigur" prin prezentarea Recomandărilor Comitetului de Miniștri către statele membre privind liniile directoare cu privire la respectarea, protecția și realizarea drepturilor copilului în mediul digital, recent adoptate care oferă linii directoare cuprinzătoare privind acțiunile ce urmează a fi întreprinse de către autoritățile europene. Acest document se axează pe cele mai eficiente modalități de protejare a copiilor, cărora li se oferă instrumente necesare pentru siguranța online, în calitate de deținători de drepturi într-o lume digitală.

Un instrument important este și Convenția Consiliului Europei privind protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzului sexual (Convenția Lanzarote), în baza căreia statele semnatare se angajează să incrimineze acțiunile adulților, care folosesc internetul pentru organizarea întâlnirilor și implicarea în activități sexuale cu un copil. De asemenea, Convenția incriminează toate acțiunile legate de exploatarea copiilor prin pornografie, inclusiv accesarea cu bună știință a materialelor online privind abuzul asupra copiilor.

Dat fiind faptul că în Republica Moldova procesul de implementare a tehnologiilor informaționale în toate domeniile vieții economice, sociale și de altă natură au determinat evoluția fenomenului infracțional și extinderea acestuia asupra spațiului cibernetic, s-a constatat, în ultimii ani, că rețelele de calculatoare și informațiile electronice sunt folosite tot mai frecvent în scopuri criminale, iar materialele ce ar putea constitui probe ale acestor infracțiuni sunt stocate și transmise tot prin intermediul acestor rețele de către făptuitori.

Luând în considerație aspirațiile de integrare europeană și rigorile statului de drept în raport cu amenințările actuale la securitatea informațională, procesul continuu de dezvoltare și modernizare a tehnologiilor, consolidarea forțelor orientate la prevenirea și combaterea fenomenului infracțional în sectorul vizat a devenit o prioritate a procesului de guvernare în sectorul asigurării ordinii de drept.

Protecția online a copilului – în epoca în care internetul de bandă largă este masiv disponibil – este o problemă critică care necesită imperios o reacție coordonată, globală. În timp ce inițiativele locale și chiar naționale își au locul lor, internetul nu cunoaște limite, iar o cooperare internațională va fi cheia câștigătoare pentru succesul în luptele ce vor urma.

Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică a pus accent pe intensificarea eforturilor de colaborare cu alte țări precum și organizații internaționale

pe subiectul dezvoltarea proiectelor în domeniul securității cibernetice, pentru a pregăti specialiști care să răspundă noilor amenințări cibernetice precum și care ar fi cele mai bune practici tehnice de remediere în caz că instituția a fost atacată, dezvoltând și planuri de cooperare bilaterală cu alte state pentru asigurarea securității cibernetice.

În luna mai 2019, Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică în colaborare cu Universitatea Tehnică a RM și comunitatea InfoSec Moldova au organizat și desfășurat un eveniment ce a avut în vizor subiecte și soluții de securizare a mediului informațional și de prevenire și combatere a agresiunilor din spațiul virtual, InfoSec Meetup.

În perioada 29 octombrie – 02 noiembrie 2019, Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică a organizat cea de-a 7-a ediție Moldova Cyber Week, care a cuprins Forumul Regional de securitate cibernetică, atelier de lucru, instruire în cadrul mediului de învățământ liceal și universitar. Evenimentul a fost organizat de către Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică sub patronajul Guvernului R.M. cu suportul Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene la care au participat peste 40 de experți și 300 de participanți din țări precum SUA, Elveția, Ucraina, Georgia, România, Marea Britanie, Estonia etc. La fel, prin intermediul comunicării mediatice și canalelor media, au fost răspândite informații și programe de conștientizare a factorului uman cu privire la vulnerabilitățile, amenințările și riscurile prezente în spațiul virtual.

Reeșind din totalurile analizei datelor statistice privind examinarea cauzelor penale în ordine de apel, precum și analiza calității examinării cauzelor penale pentru perioada respectivă de către instanțele de judecată din raza de activitate a Curții de Apel Bălți,

Se propune:

1. Discutarea prezentei note informative în cadrul ședinței operative a Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți.
2. A ține sub monitorizare problematica dată.
3. Plasarea notei informative pe pagina - web a Curții de Apel Bălți.

***Coordonator, judecător
al Colegiului Penal
al Curții de Apel Bălți***

Oxana Mironov

***Executat: Șef Direcție Sistematizare,
Generalizare și Relații cu Publicul Tatiana Țurcanu***